

OPEN OPROEP 1313
BASISSCHOOL HOFKOUTER
ST-LIEVENS-HOUTEM

INHOUD

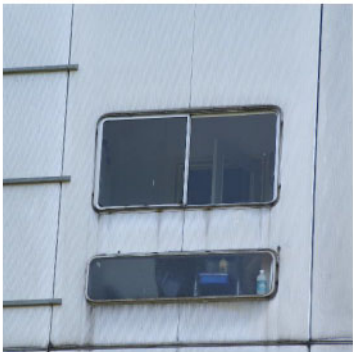
P01	Verantwoording
p04	Een open site
p07	Eén gebouw
p10	De functionele opdeling en het gebruik
p12	Een pedagogisch instrument
p14	Plannen
p17	Een structuur ten dienste van de ruimte
p18	De Façade
p22	Materialen
p24	Duurzaamheid
p26	De Cijfers

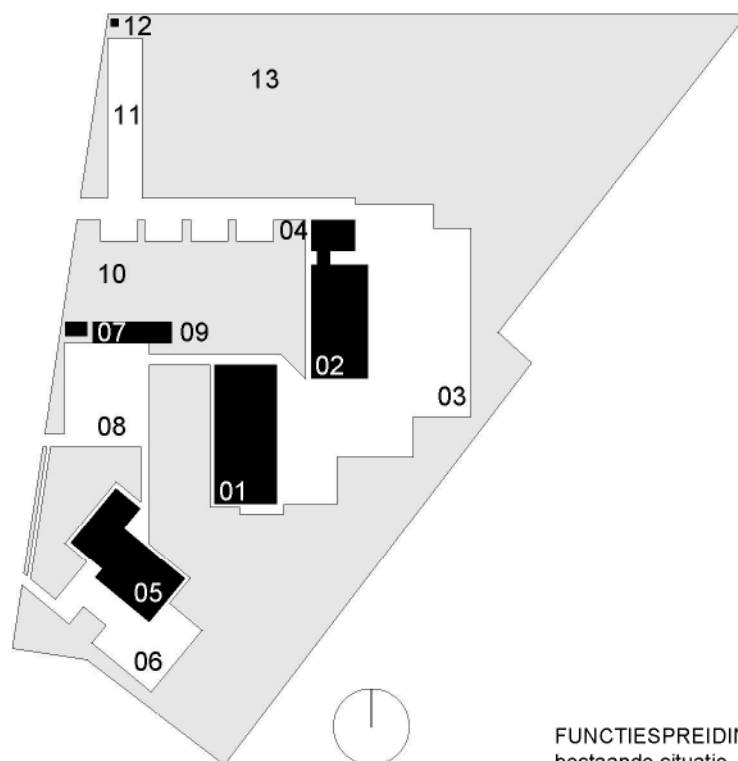
VERANTWOORDING

Voorliggend document vormt een ontwerpvoorstel voor het nieuwbouwproject van de basisschool te Sint-Lievens-Houtem. Het ontwerp kwam tot stand in het kader van Open Oproep 13 | 2007, meer bepaald project 1313. Het bestek voor de tweede wedstrijd fase diende als uitgangspunt en werd gehanteerd als strikte randvoorwaarde waarbinnen het ontwerp zich heeft ontwikkeld.



SITUERING SITE





FUNCTIESPREIDING
bestaande situatie

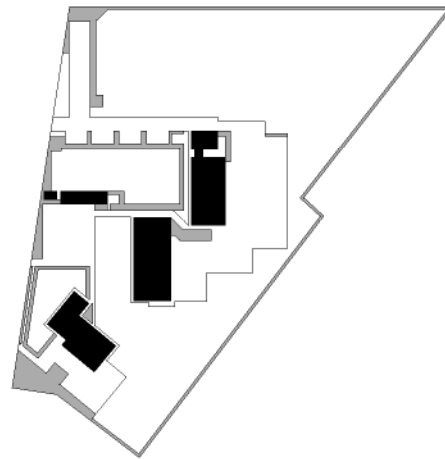
- 01 administratie
- 02 lagere school
- 03 speelplaats lagere school
- 04 containers keukenafval
- 05 kleuterschool
- 06 speelplaats kleuterschool
- 07 werkhuis
- 08 inkomzone
- 09 fietsenstalling
- 10 tuin
- 11 parking
- 12 elektriciteitscabine
- 13 grasveld

EEN OPEN SITE

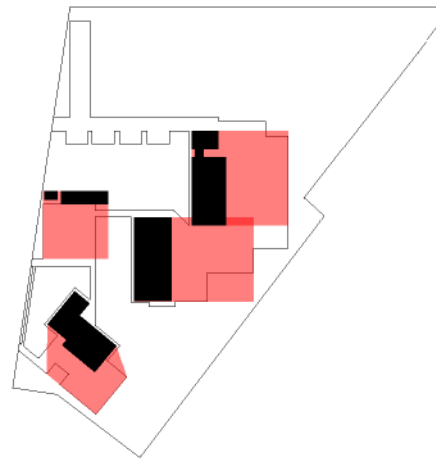
De site van de **gemeenschapsschool in Sint-Lievens-Houtem** geniet van een **uitzonderlijk uitgebreide en kwalitatieve omgeving**. Men vindt er de **geest terug van de campussites** zoals die in de jaren zestig werden bedacht: **Paviljoenen her en der ingeplant in een open «natuurlijke» omgeving**.

Het **planmatige uitgangspunt** geeft een **egalitaire en niet hiërarchische opdeling van het terrein** weer. Dit heeft tot gevolg dat **weinig structurerende elementen op zo een campus aanwezig zijn**. Dit valt soms moeilijk te beleven, vooral wanneer het gaat om een **campus voor kleuters en lagere school kinderen**. Aan die behoefte aan wat meer leidraad en structuur werd hier, bewust of onbewust, tegemoetgekomen door twee types ingrepen, de **verzorgde en gestructureerde buitenaanleg met paden, planten, hagen, bomen en bloemen**, die de gebouwen en de buitenruimte met elkaar in relatie brengen, en het inplanten van een **meer verticaal schoolgebouw, dat visueel, symbolisch, en hiërarchisch een belangrijke rol vervult**. Het gebouw is ingeplant als een **collectief woongebouw, oost-west georiënteerd, als in de mooiste dagen van de moderne architectuur**.

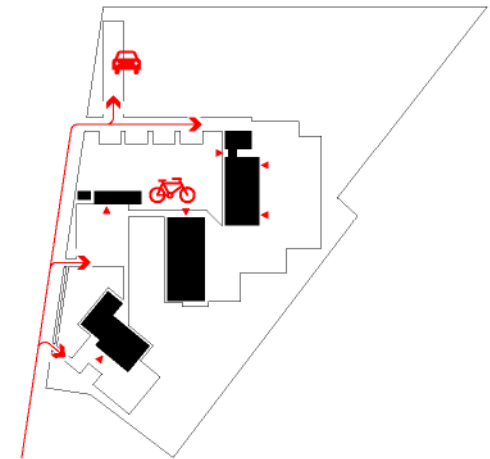
De gebouwen getuigen evenzeer van een **groot modernistisch gehalte uit de jaren zestig**. **Modulaire opbouw en prefabricatie** zijn in de meeste gebouwen aanwezig. Er is ook een vleugje **gepast Scandinavisch modernisme** voor de kleuterklassen. Het af te breken gebouw met haar **gevelstructuur doet zelfs denken aan de magische Prouvé architectuur**.



BESTAANDE SITUATIE
ruimtelijke structuur



BESTAANDE SITUATIE
bebouwing versus verharde buitenruimte



BESTAANDE SITUATIE
ontsluiting

Bij nader onderzoek van het bestaande gebouw voor de lagere school blijkt het te beantwoorden aan de functionele en pedagogische wensen van directie, onderwijzend en niet onderwijzend personeel. Daarenboven is het ook uiterst efficiënt op gebied van ruimtegebruik. De opdeling van de functies tussen gelijkvloers en verdiep blijkt uiterst doeltreffend inzake dagelijks gebruik.

Vanuit de optiek van de klimaatbeheersing lijkt de aangewende oost-west oriëntatie voor schoolgebouwen problematisch omwille van de oververhitting in de zomer en de hinderende rechtstreekse lichtinval op de kinderen of onderwijzers, met de bijhorende verblinding.



0 20 50 100

SITUATIEPLAN

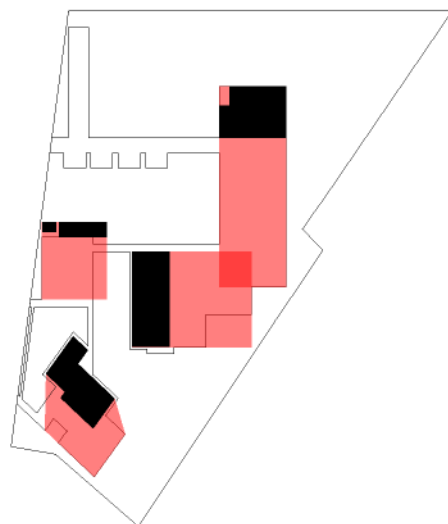
ÉÉN GEBOUW OP ÉÉN WELBEPAALE PLAATS

De bouwheer heeft een opstelling voorgesteld aan de noordzijde van de bestaande speelplaats. Bij nader onderzoek blijkt deze inplanting een aantal potenties met zich mee te brengen en positieve gevolgen te hebben voor de beleving van de site en het versterken van het reeds aanwezige karakter.

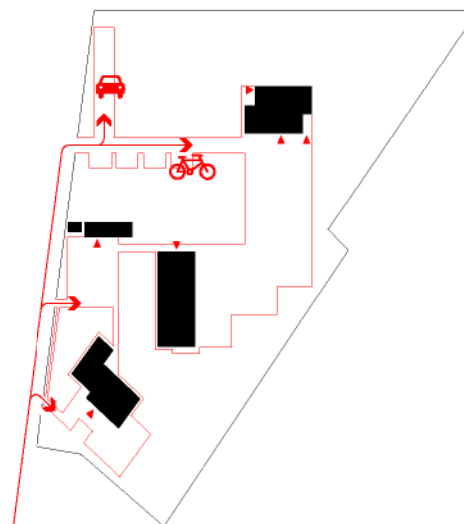
Eenzijds sluit het gebouw aan bij de park- en kisszone aan de ingang van de site wat minimale ingrepen inzake buitenaanleg mogelijk maakt. Er dient aldus geen bijkomende verharding te worden aangelegd. Het situeert zich op een plaats, diep in de site, met open zicht vanuit de Schoolstraat, waardoor een verzicht op de site wordt gecreëerd. Anderzijds verspreidt de nieuwe inplanting de gebouwen op de site zelf, wat iedere poging om «centraliteit» op te roepen dwarsboomt en als dusdanig de openheid van de site versterkt. Zodoende betreft men het ietwat opzij geschoven grasveld opnieuw in het schoolgebeuren. Dit uitgangspunt bepaalt dan ook de filosofie van iedere verdere ingreep op het terrein.

De Noord-Zuid inplanting van het gebouw blijkt daarenboven een ideaal uitgangspunt te zijn met betrekking tot thermische beheersing en comfort voor de kinderen en het onderwijzende personeel.

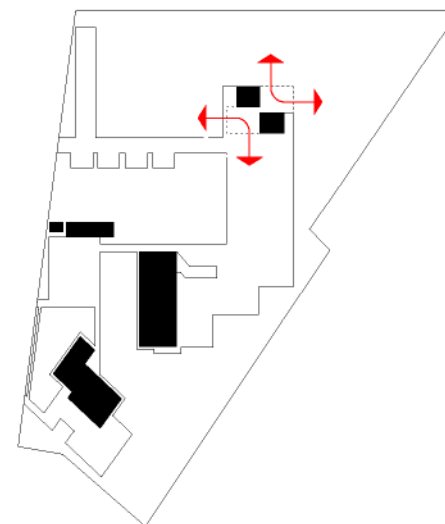
Globaal gezien behoudt de site haar verschillende toegangen en blijft heel open naar de straatgevel toe. Tengevolge de inplanting van het nieuwe gebouw zou de fietsenberging kunnen worden verplaatst dicht bij de park- en kisszone.



NIEUWE SITUATIE
bebouwing versus verharde buitenruimte



NIEUWE SITUATIE
ontsluiting



NIEUWE SITUATIE
ruimtelijke relatie binnen/buiten

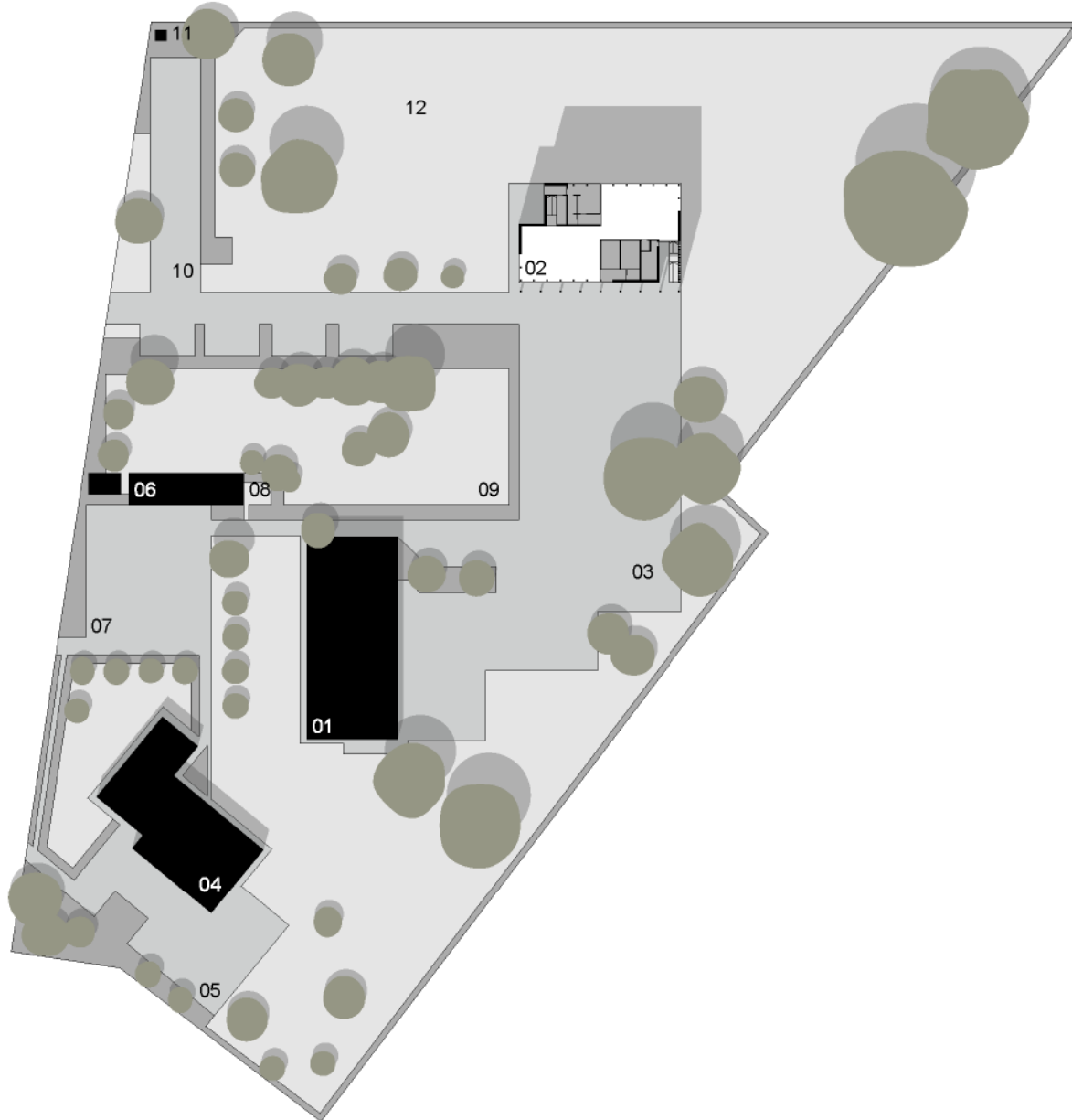
ÉÉN GEBOUW

De uitgangspunten van het programma, het vrij interessante karakter van de site, het zoeken naar duurzaamheid, de relatief beperkte middelen in termen van oppervlakte en financiën, en de noden van de bouwheer worden vertaald in een uiterst pragmatisch, compact, comfortabel en functioneel gebouw dat vrij dicht aanleunt bij de eerder aangewende opties van het lagere school gebouw.

Er wordt geopteerd voor één gebouw, in de «klassieke» zin van het woord. Een gebouw dat er staat, in al haar materialiteit. Een geïntegreerd gebouw waarbij ruimtenoden, licht, structuur,

materie en uitrusting, alle parameters die zich aan de ontwerper aanbieden, niet aanvullend naast elkaar worden geplaatst, maar in een geheel worden geïntegreerd. Een totaalconcept. Eén gebouw waarbij gepoogd wordt al deze aspecten optimaal te laten gelden, zonder dat de ene of de andere component expliciet naar buiten komt.

Het gaat duidelijk om één gebouw dat dankzij de drie bouwlagen het verticale karakter opnieuw aanwendt om de al aangehaalde hiërarchie tussen de gebouwen opnieuw op te roepen, en een présence of aanwezigheid op de site te handhaven. De beperkte footprint van het gebouw behoudt de grote visuele en feitelijke permeabiliteit van het bestaande terrein.



INPLANTINGSPLAN

- 01 administratie
- 02 lagere school
- 03 speelplaats lagere school
- 04 kleuterschool
- 05 speelplaats kleuterschool
- 06 werkhuis
- 07 inkomzone
- 08 fietsenstalling
- 09 tuin
- 10 parking
- 11 elektriciteitscabine
- 12 grasveld





STRAATBEELD NIEUWE SITUATIE



Twee trappen, één buitentrap en één binnentrap, worden aan beide uiteinden van het gebouw ingeplant. Zij worden allebei gebruikt om toegang te verlenen tot de twee boven elkaar gesitueerde klasverdiepen. Beide trappen doorkruisen uiteraard de drie verdiepingen en worden aangewend voor de evacuatie van het gebouw. Men kan stellen dat de buitentrap gebruikt wordt voor het bedienen van één verdiep, daar waar de binnentrap tot het andere verdiep leidt. De buitentrap is overkapt om zodoende een maximaal comfort te bieden aan de gebruikers.

De uitsplitsing van de klassen op de twee verdiepingen laat toe om de drukte, gepaard met het in- en uitgaan van de klassen, tot de helft te beperken. De opstelling van de trappen maakt het mogelijk, indien nodig, de klassen te bedienen zonder een bepaalde activiteit in de polyvalente ruimte te verstoren.

De klassen zijn op een vrij «klassieke» manier opgesteld aan weerszijden van een gang. De verbreding aan de binnentrap vergroot het ruimtegevoel. De vide aan de westelijke gevel brengt de verschillende verdiepingen met elkaar in contact.

EEN PEDAGOGISCH INSTRUMENT

Het gaat hier niet alleen om een gebouw. Het gaat om het ter beschikking stellen van een pedagogisch instrument.

Architectuur is niet bij machte een pedagogie te bepalen. Het lijkt ons daarenboven niet wenselijk dat architectuur zich wat dat betreft bepalend inlaat. Architectuur dient niettemin een belangrijke rol te vervullen binnen het pedagogische proces: zij heeft als taak de nodige condities te creëren om huidige of toekomstige pedagogische processen mogelijk te maken. Daarbij kan het ruimtelijke gebeuren vrij bepalend zijn.

Een schoolgebouw is een collectief gebeuren waarbij groepen van diverse grootte en verschillend in samenstelling in één of in aaneen gekoppelde ruimtes dienen samen te leven. Het programma heeft die diverse schalen benoemd: de polyvalente zaal die een schooloverstijgende dimensie heeft en zich kan openstellen voor een divers publiek; de refter, als belangrijke collectieve ruimte die een sterke gemeenschappelijke band ontwikkelt tussen kinderen van diverse leeftijdsgroepen; de collectieve circulaties die zich meer toespitsen op de actoren van het klasgebeuren, leraren en leerlingen; de klassen die een groepsgebeuren op zich vormen en uiteindelijk de leraarszaal met haar eigen karakter.

Zoals eerder vermeld worden de ruimtes ingeplant in relatie tot hun positie op het terrein, hun interne werking en hun relatie tot de buitenruimte. Daarenboven wordt door de inplanting en positionering van de verticale en horizontale circulaties gestreefd naar een autonoom gebruik van deze ruimtes. Eveneens worden, in functie van het gebruik, de ruimtes niet alleen naar oppervlakte bepaald, maar ook naar vorm om het gebeuren optimaal te laten plaatsvinden.

Door het efficiënt aanwenden van de circulaties wordt gestreefd naar zo groot mogelijke lokalen. Zo geniet de polyvalente zaal van een voldoende breedte om bij eventuele voorstellingen het publiek relatief dicht bij het podium te laten plaatsnemen. De klassen hebben een nagenoeg vierkante vorm, teneinde enerzijds voldoende lichtinval te bekomen, en anderzijds een opstelling te induceren waarbij leerlingen zich niet te ver van het bord bevinden en aldus het samenhangingsgevoel te versterken. Deze vierkante configuratie laat ook toe de klas in discussieopstelling in te richten.



Naar hoogte toe worden de lokalen evenzeer gedifferentieerd. Zo geniet het gelijkvloers van een hogere verdiepingshoogte t.o.v. de overige verdiepingen. De klassen kunnen niet alleen profiteren van een comfortabele vloeroppervlakte maar eveneens van een meer dan behoorlijk luchtvolume, bekomen door een specifieke aanwending van de structuur.

Ruimte wordt gegenereerd door licht. De kwaliteiten van ruimte en licht hangen nauw samen. De natuurlijke lichtinval in de ruimtes op de begane grond is overvloedig en verspreid over de gevels. Bij de klassen wordt aandacht besteed aan de gelijkmatige verspreiding van het licht doorheen het lokaal, teneinde zo weinig mogelijk donkere zones te genereren. Daarom wordt geopteerd om de ramen over de hele lengte van het klaslokaal te laten doorlopen,

zowel de opendraaiende ramen tegen het plafond als de grote vaste ramen.

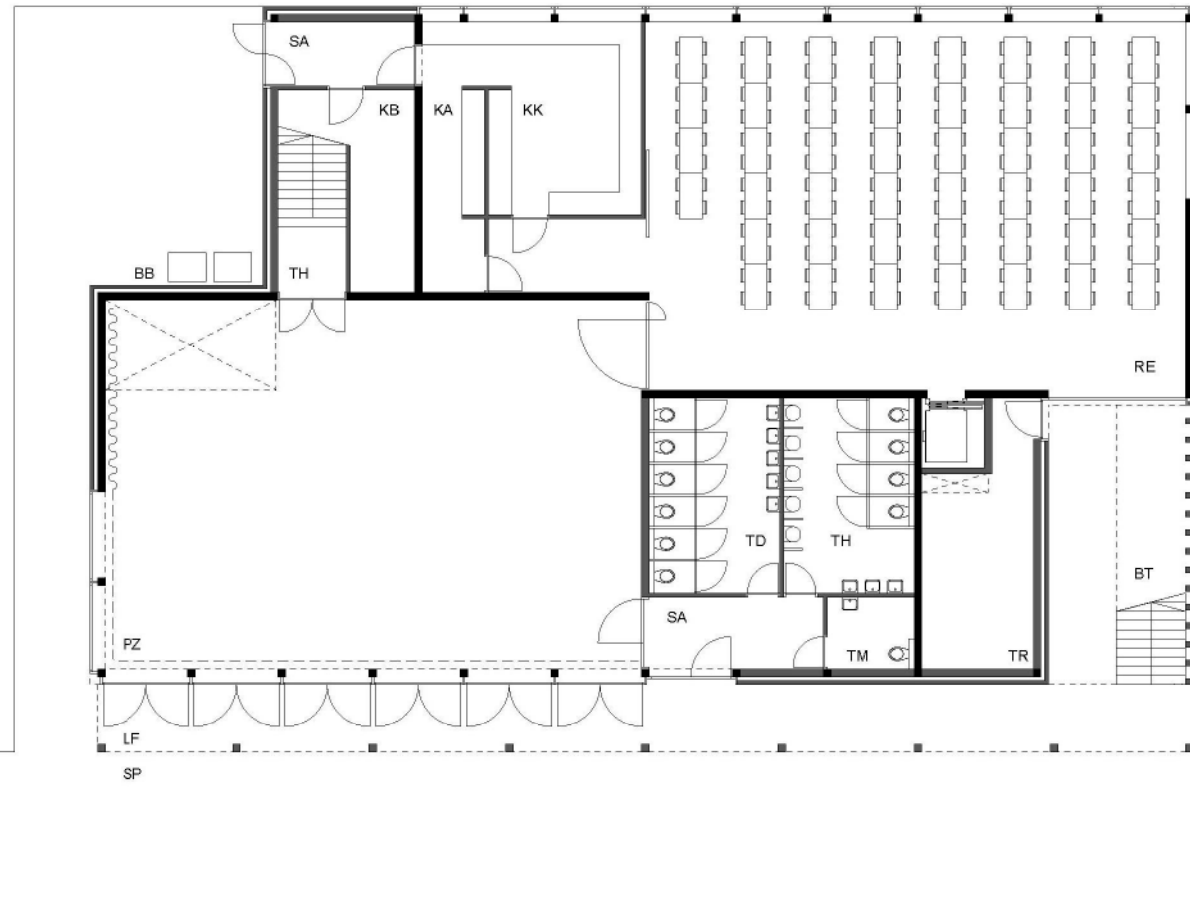
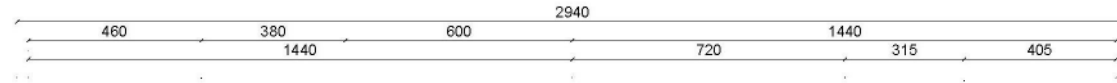
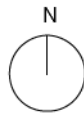
De vrij neutrale behandeling van de klassen is een bewuste keuze. Het gaat er niet om onze eigen visie op het creatieve proces van de kinderen in onze architectuur te projecteren, maar wel om opnieuw het kader te scheppen waarbinnen hun tekeningen, projectwerken, themahoeken en allerhande expressievormen zich kunnen uitdrukken.

Uiteindelijk kan de architect binnen het pedagogische project zijn rol naar behoren vervullen door een optimale ruimtelijke comfortsituatie te creëren.

GRONDPLAN
begane grond

- SP = speelplaats
- LF = luifel
- SA = sas
- PZ = polyvalente zaal
- RE = refter (184 zitplaatsen)
- TD = toiletten meisjes
- TH = toiletten jongens
- TM = toiletten mindervaliden
- TR = technische ruimte
- KK = keuken
- KA = keuken afwas
- KB = keukenberging
- TH = traphal
- BB = buitenberging

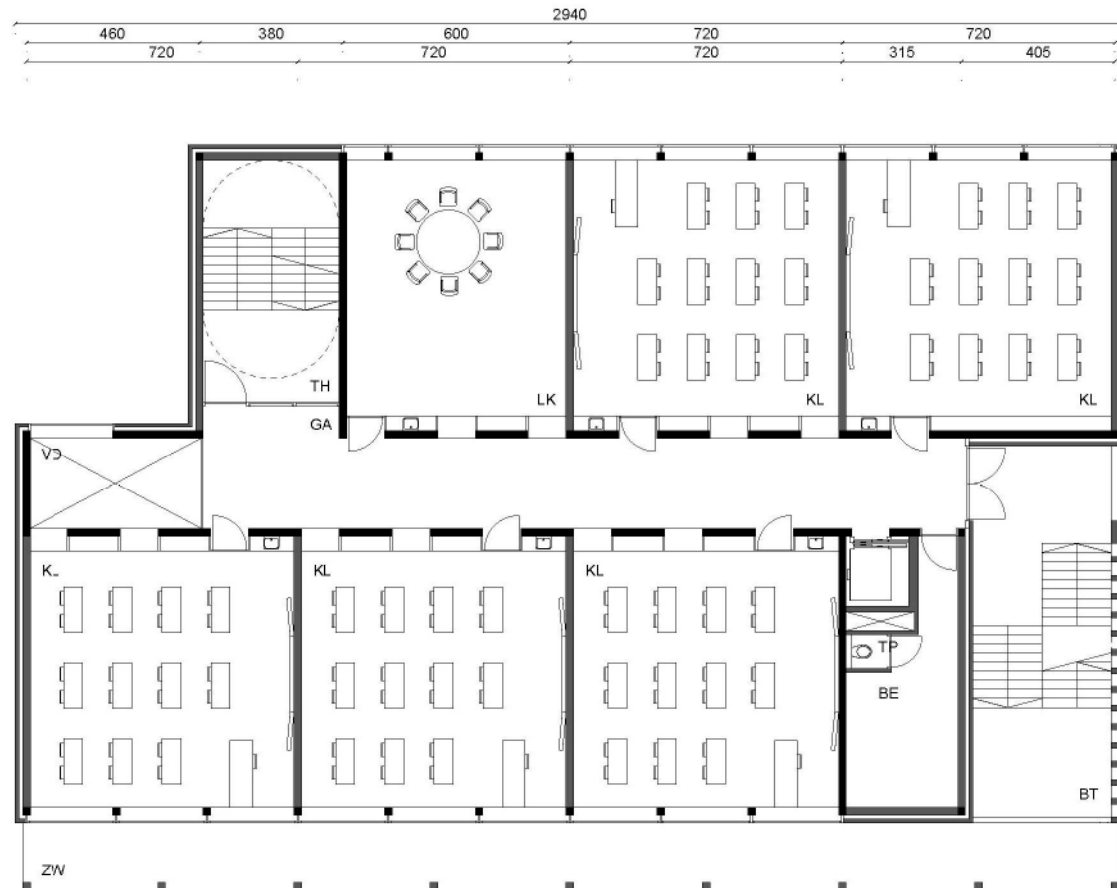
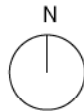
schaal 1/200



GRONDPLAN
1e verdieping

- KL = klaslokaal
- LK = leraarskamer
- GA = gang
- VD = vide
- TH = traphal
- BT = buitentrapp
- TP = toilet personeel
- BE = berging
- ZW = zonnewering

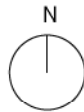
schaal 1/200



GRONDPLAN
2e verdieping

- KL = klaslokaal
- LK = leraarskamer
- GA = gang
- VD = vide
- TH = traphal
- BT = buitentrapp
- TP = toilet personeel
- BE = berging
- ZW = zonnewering

schaal 1/200





EEN STRUCTUUR TEN DIENSTE VAN DE RUIMTE

De structuur heeft een ontegensprekelijke invloed op de ruimte en dient ten dienste te staan van het concept.

Het gaat hier om een kolomstructuur, gecombineerd met een open wandligger op het verdiep. Op de verdiepingen draagt de structuur van de gevel naar de gang en opnieuw naar de gevel. De wanden tussen de klassen onderling zijn niet dragend. Het project biedt aldus de nodige flexibiliteit t.o.v. gewenste veranderende ruimtelijke indelingen inzake klasgrootte.

Voor de vloerstructuur van de klassen en van het dak wordt gebruik gemaakt van ribvloeren, en meer bepaald geprefabriceerde TT-gewelven van 120 cm breedte. Die komen te rusten op de balken

aan weerszijden van de gang en in beide gevels. Dit systeem combineert een efficiënt materiaalgebruik met een bepalende ruimtelijke invloed: Het verhoogt aanzienlijk de ruimtelijkheid van het lokaal zonder meerhoogte van vloerpas tot vloerpas. Het ruimtelijke effect wordt nog versterkt door de positie van de gevelbalk onder de balkjes en de lichtinval tussen de verticale elementen. Het aldus verkregen profiel van het plafond geniet daarenboven van een aantal gunstige akoestische eigenschappen.

Dezelfde structuur vinden wij terug op het gelijkvloers, zij het zonder de dubbele wandligger van het verdiep. Dit laat toe de gangoppervlakte bij de hoofdlokalen te voegen. Het vol verlaagd plafond langsheen de muren duidt ruimtelijk de circulatiezone aan.



LANGSDOORSNEDE

DE "FAÇADE"

De structuur is niet alleen een dragend element maar ook een ruimtelijk element, waarbij het licht een belangrijke rol speelt. De functionele opdeling beantwoordt aan de site en aan het gebruik. De gevel vertelt ook een én-én verhaal.

Men kan de gevels op verschillende manieren lezen.

Vanuit plastisch oogpunt bestaat de zuidgevel uit twee voor elkaar geplaatste gevelvlakken, waarbij het vooruitspringend deel de maatvoering aangeeft van het gebouw en het tot één geheel maakt. Het eigenlijke gevelvlak is gekenmerkt door een aaneenschakeling van drieledige lange ramen op een vaste borstwering die zich over het grootste deel van het gebouw verspreiden, evenals een continu bovenlicht met opvallende ramen. De positie van de luifel, onder het bovenlicht, creëert een regelmatig ritme in het voorvlak dat een dialoog aangaat met de verschillende niveauhoogtes van het achterliggend gevelvlak. De combinatie van beide gevelvlakken biedt daarenboven een zekere speelsheid en diepte effect. De noordgevel kent dezelfde compositie als het achterliggend zuidelijk gevelvlak.

Vanuit klimatologisch standpunt is het zuidelijk vooruitspringend deel dienstig als luifel en zonnewering voor het gelijkvloers en enkel als zonnewering op het verdiep. Zo wordt het thermische comfort van het gebouw verzekerd: het zomerlicht wordt geweerd en het winterlicht kan maximaal de ruimte binnendringen.

De opvallende bovenlichten zorgen voor de nodige natuurlijke luchtinbreng binnen het lokaal. De verhouding tussen beglaasde en niet beglaasde delen zowel in noord- als zuidgevel wordt eveneens ingegeven door de bekommernissen inzake de globale isolatiewaarde van het gebouw.

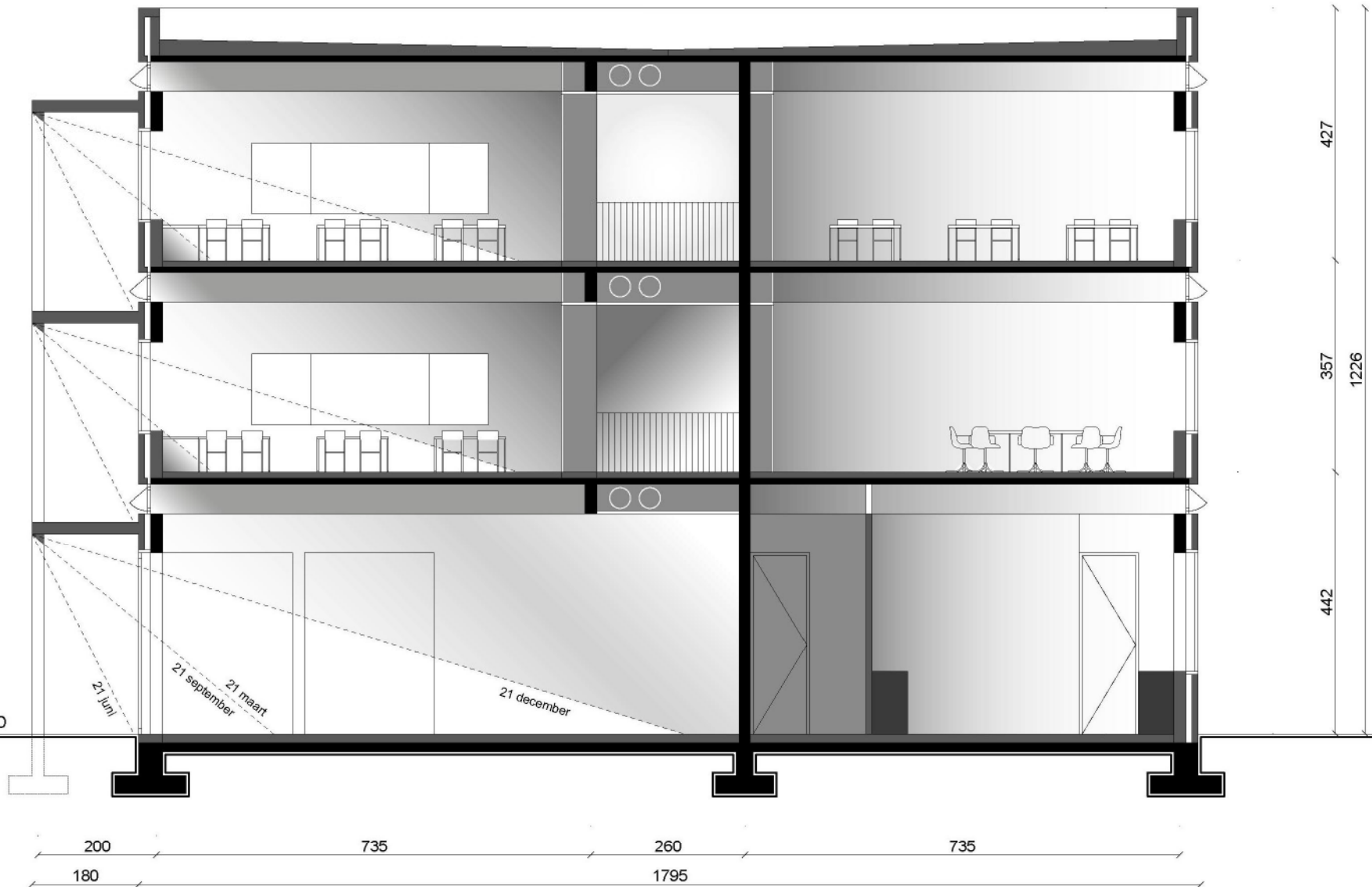
Vanuit materieel oogpunt wordt de fysische aanwezigheid van het gebouw versterkt door het gebruik van massieve elementen die zich als kolommen of als vlakken presenteren. Daartoe wordt een beroep gedaan op betonnen gestapelde prefab elementen.





Anderzijds wil het gebouw een zekere présence uitstralen. Die aanwezigheid komt er niet alleen door de drie niveaus of door de compactheid, of door de materialiteit alleen, maar door de combinatie van al deze elementen met de gevelopbouw. Deze wordt gezien als een échte façade, in tegenstelling tot de modernistische opstand die de letterlijke transpositie is van de doorsnede.

Vanuit de belevingswaarde van de binnenruimte wordt aangegeven hoe belangrijk de positie van de raamopeningen wel kan zijn. Het panoramisch vergezicht op het open landschap en op de site speelt hierbij ook een belangrijke rol.



DOORSNEDE DWARS

MATERIALEN

De aangewende materialen dienen eenvoudig, prijsgunstig, recycleerbaar en in overeenstemming te zijn met de ambities van het project.

Constructie

Voor de constructieve elementen wordt met gewapend beton gewerkt.

Vloeren

In de basisversie zal het gelijkvloers uitgevoerd worden in polierbeton. Indien het budget het toelaat kan er in de polyvalente zaal worden overgegaan tot een andere bevloering.

De vloeropbouw op de verdieping gebeurt als volgt:

- Betonnen TT-elementen.
- Uitvulling
- Akoestische isolatie
- Zwevende dekvloer
- Vloerbekleding uit linoleum

De dakopbouw gebeurt als volgt

- Betonnen TT-elementen.
- Hellingsbeton.
- Minerale wol in functie van E-norm
- Dakdichtingsmembraan uit EPDM

Wanden

De opbouw van de buitenwanden gebeurt als volgt:

- Buitenspouwblad uit gestapelde betonelementen dikte 12 cm. (in verder onderzoek)
- Geventileerde spouw, spouwbreedte en isolatiedikte in functie van de E-norm.
- Gemetst binnenspouwblad 19 cm.

De dragende wanden zijn uit ter plaatse gegoten beton.

De overige wanden zijn uit metselwerk en worden bepleisterd.

De wanden tussen de klassen zijn stijlwallen uit gyproc, voorzien van 8cm rotswol isolatie.

Plafonds

De plafonds uit beton worden geschilderd.

Er worden enkel verlaagde akoestische plafonds voorzien in de gangen.

Buitenschrijnwerk

Aluminium raamprofielen.

Binnenschrijnwerk

Houten binnenschrijnwerk.

Meubilair

Vast meubilair uit Multiplex.





01



02



03



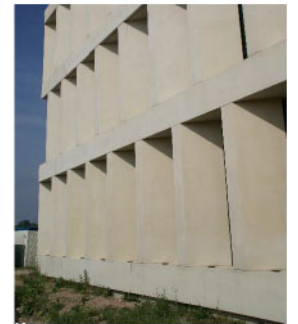
04



05



06



07

REFERENTIEBEELDEN MATERIALITEIT